

NA NICE (34) *av*

a oraz e jasne (w tym w e 1 r. błędne znakowanie).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w. s.v. nice.

Na lewą stronę, na odwrót, na opak (34) :

W przeciwstawieniach: »na nice ... na lice« (2): A wywrocźcie te száty ná łobie ná lice. W ktorých dawno ná nice przed ludźmi chodźcie *CzahTr* F2; Z tych rozmaítých ladrow ten trzos vrobiono: [...] Mercurius przykrawał: á Proteus ná nice Stuczny worek wywraćał, czáfem też ná lice. *KlonWor* **v.

Zwroty: »oblec, obłoczyć na nice [co]« = *invertere vestem Cn* [szyk zmienny] (3:1): Strzes ty Mnichu tey Kapicze By yey nie obłok na nicze Bo by czie za chłopa miáno Iešli bý czie niepoznáno *RejKup* t3v; Iż kto tę márną fuknię obłoczy ná nice/ Nigdy iey fam nie dodrze inŷy iey dochodzi *RejWiz* 14; Poźrzy ná páłamany á ná pŷtre tkánice/ Pátrząc iešli gdzie czego nie oblokł ná nice. *RejWiz* 53v; [Żyd] gdy sie kładzie ŷtrzeże tego áby pierwey nog nie położył niź głowy/ tákieź gdy wŷtawa boi sie by koŷzule nánice nieoblokł *BielKron* 464v.

»[co] wywrócić na nice« (1): Vŷłyŷzał to Herkules/ ŷzedł ná głos do ŷkály/ Żeby mu sie koniecznie woły odŷkály. Więcey sie głofu trzymał/ niżeli oŷłady: Nie poŷły Kákufowi one dawne zdrády. Indźiey ŷię ŷlad pokazał/ indźiey było lice: Bo kopytá bydlęce wywrócił ná nice Syn Wulkanów *KlonWor* 24.

»wywrócić mieszek, wacek [czyj, komu] na nice« = *wyludzić wszystkie pieniądze* [szyk zmienny] (4:1): Przedaway też Iáktorze Weneckie tkánice/ Wywroc głupim žiemíankom ich mioŷzek ná nice. *BielRozm* 11 [*idem BielSat* B3], 13; POydźieŷli też do owey piękney Sukiennice/ Táms też prędko wywrocą twoy mieŷzek ná nice. *BielSat* B3v [*idem BielRozm* 13], B3; Profzę/ nieznaćie kogo/ cobym bez przyŷady Koniá v niego kupił: bo dziś pełno zdrády? Znam táms kilku/ [...] Prędkoby wam ná nice wácek wywróćili. *WyprPl* B2.

Przen (22) :

Zwroty: »poŷć, zeŷć (się) na nice« = *skończyć się na niczym* (1:1): Ano pánie wielka to rzecz Kto chce tego práwie oŷtrzeć By sie ninaczym niemylił Ná ŷtronę nie nieuchylił Bo gdy przydą obietnice Zeydzie sie więc y nánice *RejRozpr* D2; Iuź widzę myŷli moię nie poydą ná nice. *RejWiz* 85.

»wywroczić (a. wywracać), obroćić, wytrząsnąć (prawie) na nice« = (z)niszczyć [w tym: co (11), kogo (5), czego (2)] [szyk zmienny] (16:1:1): Bowiem pewnie ta zła zona Ieŷt kaczerŷtwem zarażona. Spowiedz/ odpuŷt/ obietnieze [!] Wŷytko wywrączę nanicze. *RejKup* k6; [syn mówi do Świata] Nie chcę wŷiádać do twoiey łodzice/ By mię nie obroćilá ná nice *BielKom* D5v; Wywraćałz mię fáłŷzywą powieŷcią ná nice/ Ieŷzcze ŷmieŷz brác w gębę ŷwą ŷwięte piŷmo ná mię *BielKom* D7, E3; *RejWiz* 174; Dalekoŷcie ŷię od ŷwych przodkow odŷtrzelili/ A prawieŷcie na nice Polŷkę wywróćili. *KochSat* A2v; *BielSat* G; Aleby nas Sláchty nie drzeć/ A poczynyć nam gránice/ Praw nie wywracać ná nice. *RejZwierc* 234; Ktorých [obietnic] nam nie wywraca nigdy Pan ná nice *RejZwierc* 270; Vkazawŷy iey piękne s kryŷtálu tablice/ Wywrócił rozum zacny k ŷwey myŷli ná nice. *PaprPan* [Hh5]; wywróćą teraz Loikowie pogáńŷką filozofiá wŷzytko ná nice/ poŷtáwiá nogámi wzgorę *CzechEp* 105; *NiemObr* 21; [Turek] Skárby zboża y grunty wywrócił ná nice/ Pobrał miáŷtá y zámki/ zwiŷiekał winnice. *BielSen* 14 [*idem: BielSat*]; Wywraćałz tu moy żywot ná nice. *BielSjem* 10; Wywróć miłóŷć wnetze

káždégo ná nice. *PudłFr* 69; Lecz od dowćipu/ któryś wywrócił ná nice/ Y Gréczanin nie ieden poślan w ciemné kráie/ Ná co bezecnéy twoiéy chytróści dośtaie. *GórnTroas* 52; *KochFrag* 16; Zemłczę łie z teyże miáry: wiem teź Czárównice/ Zmówim łie nań/ owa go wytrząáaniem ná nice. *GosłCast* 62.

»wywrocic [*kogo (z czym)*] na nice« = *pokonać* (2): on kroi Ferideyłki ácz był mędrek wielki/ [...] Chociaż tho był wśzytek łwiát łpifał ná tablice/ Wywrocilby go káždy [z *Sienickich*] z rozumem ná nice *PaprPan* S4v, I.

Synonimy: »na lewą stronę«, »na opak«, »na ręby«, »na wywrot«.

DJ